

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของการศึกษา

การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในปัจจุบัน ต้องการข้อมูลทางการเงินและบัญชีมากขึ้น ดังนั้น ข้อมูลทางการเงินและบัญชีจึงเป็นข้อมูลที่สำคัญสำหรับผู้บริหารของมหาวิทยาลัยในการใช้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจ วางแผน ควบคุม และกำหนดนโยบายต่างๆ ในการพัฒนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ให้มีประสิทธิภาพและเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

คณะมนุษยศาสตร์ เป็นหน่วยงานย่อยหน่วยงานหนึ่งของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่จะต้องรายงานข้อมูลทางการเงินและบัญชีให้มหาวิทยาลัยเป็นประจำทุกเดือน ผู้บริหารของคณะจึงได้ตระหนักถึงความต้องการข้อมูลทางการเงินและบัญชีที่รวดเร็ว ครบถ้วน และถูกต้อง นอกจากนี้ยังตระหนักถึงประโยชน์ในการจัดทำบัญชีที่ดีนั้น จะช่วยให้หน่วยงานต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อมูลของคณะได้นำข้อมูลที่มีประสิทธิภาพไปใช้ในการดำเนินงานต่อไป รวมทั้งช่วยให้ผู้บริหารของคณะได้นำข้อมูลไปใช้ในการบริหารงานให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพต่อคณะได้เป็นอย่างดี คณะจึงได้สนับสนุนให้มีการพัฒนาระบบบัญชีขึ้น โดยนาระบบบัญชีที่ทางมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้จัดทำไว้แล้ว มาพัฒนาจากการทำบัญชีด้วยมือให้เป็นการทำบัญชีด้วยคอมพิวเตอร์ โดยได้นำโปรแกรม Microsoft Access ที่ทำงานบน Microsoft Windows 95 และ 98 มาใช้ในการจัดทำบัญชีของคณะ

ลักษณะเด่นของ Microsoft Access คือเป็นโปรแกรมที่ใช้งานง่าย ทันสมัย และลดความยุ่งยากของขั้นตอนการปฏิบัติงานต่างๆ สามารถสร้างฐานข้อมูลทางบัญชีได้ตามความต้องการ ด้วยวิธีที่ง่ายและสะดวก เพียงเลือกส่วนที่ต้องการบนหน้าจอ แล้วทำการกดตัวควบคุมบนแป้นพิมพ์เท่านั้น

ในการพัฒนาการจัดทำบัญชีด้วยคอมพิวเตอร์รุ่นที่ 1 ของคณะมนุษยศาสตร์นั้น ได้จัดทำคู่มือขึ้นชื่อว่า “การใช้โปรแกรมระบบการเงินการบัญชี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เล่ม 1”(โปรแกรมบัญชี รุ่นที่ 1) คู่มือเล่มนี้ได้รับการอนุมัติจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ให้ใช้เป็นคู่มือในการจัดทำบัญชีด้วยคอมพิวเตอร์ของคณะมนุษยศาสตร์ เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2542

ผลจากการพัฒนาระบบบัญชี ทำให้สามารถจัดทำบัญชีของคณะได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถส่งรายงานการเงินประจำเดือนให้มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้ในเวลารวดเร็ว นอกจากนี้ยังสามารถนำเวลาที่เหลือไปใช้ในการพัฒนางานในด้านอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์แก่คณะต่อไป

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาระบบการทำบัญชีด้วยคอมพิวเตอร์ที่ผ่านมา ได้คำนึงถึงเรื่องการลงบัญชีที่ถูกต้องตามหลักการบัญชีที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่กำหนดไว้ โดยเน้นเฉพาะการบันทึกบัญชีลง

ในสมุดรายวันทั่วไป สมุดรายวันแยกประเภท และทำรายงานสรุปรายยอดคงเหลือของบัญชีแยกประเภททั่วไปเท่านั้น ยังไม่ได้พัฒนาถึงขั้นการทำรายงานสรุปรายละเอียดยอดคงเหลือของบัญชีแยกประเภทซึ่งรายงานดังกล่าวต้องใช้ประกอบรายงานการเงินประจำเดือน เพื่อรายงานให้มหาวิทยาลัยทุกเดือน ดังนั้น ก่อนที่คณะจะส่งรายงานการเงินประจำเดือนให้มหาวิทยาลัยนั้น เจ้าหน้าที่ฝ่ายบัญชีของคณะจะต้องทำการสรุปรายละเอียดยอดคงเหลือของบัญชีแยกประเภททั้งหมดด้วยมือก่อน แล้วนำไปพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์ หลังจากนั้นจะทำการตรวจสอบและแก้ไขความถูกต้องของการพิมพ์ทั้งหมดก่อนรายงานมหาวิทยาลัย ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าขั้นตอนในการจัดงบการเงินประจำเดือนเพื่อนำส่งมหาวิทยาลัยแบบเดิมทำให้การดำเนินงานเกิดความล่าช้า และความผิดพลาดในการเก็บข้อมูลถึง 3 ขั้นตอนดังนี้คือ ขั้นตอนที่ 1 การสรุปรายละเอียดของบัญชีแยกทั่วไปแต่ละบัญชี ขั้นตอนที่ 2 การพิมพ์รายละเอียดของบัญชีแยกประเภททั่วไปเพื่อใช้ประกอบงบการเงิน ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและแก้ไขความถูกต้องการพิมพ์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 2 ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า หากมีการพัฒนาโปรแกรมบัญชี รุ่นที่ 1 เพิ่มเติม โดยให้โปรแกรมสามารถดึงข้อมูลที่บันทึกการไว้แล้ว มาจัดทำเป็นรายงานที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้ จะช่วยลดความล่าช้า และข้อผิดพลาด ทั้ง 3 ขั้นตอนข้างต้นได้

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเห็นถึงความสำคัญที่จะนำ โปรแกรมระบบบัญชีเดิมของคณะมนุษยศาสตร์มาพัฒนาขึ้นใหม่ เพื่อให้สามารถนำข้อมูลทางด้านบัญชีที่ได้บันทึกไว้แล้วมาจัดทำรายงานในรูปแบบที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้ นอกจากนี้ ยังสามารถให้รายละเอียดของข้อมูลในรายงานได้ทันต่อความต้องการของผู้ที่มีสิทธิ์ที่จะนำข้อมูลทางบัญชีไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาการเขียนโปรแกรมบัญชีเดิมของคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ให้สามารถนำข้อมูลทางบัญชีที่ได้บันทึกไว้แล้ว มาจัดทำเป็นรายงานในรูปแบบที่มหาวิทยาลัยได้กำหนดไว้

ขอบเขตการศึกษาและวิธีการศึกษา

1. ขอบเขตการศึกษา

เป็นการศึกษาระบบการทำบัญชีของคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยใช้โปรแกรม Microsoft Access

2. วิธีการศึกษา

2.1 ข้อมูลทฤษฎีภูมิ

ศึกษาการทำบัญชีของคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จากระบบการทำบัญชีใน “คู่มือระบบบัญชีหน่วยงานย่อยในสังกัดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่” (บัญชีปกเหลือง) จัดทำโดยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2.2 ข้อมูลปฐมภูมิ

- (1) ศึกษาหลักการสำคัญของการทำบัญชีของคณะมนุษยศาสตร์ และข้อมูลทั้งหมดที่จำเป็นต้องใช้ในการทำบัญชี
- (2) ศึกษารูปแบบข้อมูลการทำบัญชีด้วยมือและนำหลักการทำบัญชีด้วยมือที่สรุปได้มาปรับให้อยู่ในรูปแบบของโปรแกรมการทำบัญชีด้วยคอมพิวเตอร์
- (3) ติดตามผลและวิเคราะห์การทำงานของโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อนำไปพัฒนาโปรแกรมให้สามารถทำงานได้ตามต้องการ

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการพัฒนาโปรแกรมระบบบัญชี

ระยะเวลาที่ใช้ในการพัฒนาระบบบัญชี เพื่อให้โปรแกรมบัญชี รุ่นที่ 1 ของคณะสามารถนำข้อมูลทางบัญชีมาใช้จัดทำรายงานแสดงรายละเอียดยอดคงเหลือของบัญชีแยกประเภทได้ตามรูปแบบที่ “คู่มือระบบบัญชีหน่วยงานย่อยในสังกัดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่” กำหนดไว้จะใช้เวลาประมาณ 3 เดือนครึ่ง โดยแบ่งขั้นตอนในการดำเนินงานออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาและทำการพัฒนาการเขียนโปรแกรมระบบบัญชีเพิ่มเติมเพื่อให้โปรแกรมเดิมของคณะสามารถทำรายงานได้ตามวัตถุประสงค์ ตั้งแต่ เดือนตุลาคม 2543 ถึง เดือนพฤศจิกายน 2543

3.2 ระยะเวลาเพื่อทำการทดสอบโปรแกรมการเรียกดูรายงาน ตั้งแต่ เดือนธันวาคม 2543 ถึง กลางเดือนมกราคม 2544

นิยามศัพท์เฉพาะ

การทำบัญชี หมายถึง ขบวนการจัดทำข้อมูลทางบัญชีทั้งหมด โดยเริ่มต้นตั้งแต่การรวบรวมข้อมูลจากใบสำคัญ การบันทึกรายการในสมุดบัญชีเป็นรายวัน จนถึงการจัดทำรายงานทางการเงิน

การใช้โปรแกรม Microsoft Access หมายถึง การนำข้อมูลทางบัญชีมาจัดทำเป็นฐานข้อมูล โดยการใช้โปรแกรม Microsoft Access เพื่อนำไปประมวลผลและจัดรูปแบบให้เป็นไปตามขบวนการทางบัญชีที่ต้องการ

คู่มือระบบบัญชี หมายถึง คู่มือระบบบัญชีหน่วยงานย่อยในสังกัด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (บัญชีปกเหลือง) จัดทำโดย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

โปรแกรมบัญชี หมายถึง โปรแกรมระบบบัญชี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
คณะ หมายถึง คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัย หมายถึง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้โปรแกรมการจัดทำบัญชีของคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยใช้โปรแกรม Microsoft Access ที่สมบูรณ์ และใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ผลของการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานอื่นๆ ภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่จัดทำบัญชีตามระบบบัญชีที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้กำหนดไว้ (บัญชีปกเหลือง)